

Govor mag. Alenke Bratušek ob izvolitvi za predsednico vlade
27. februar 2013

Spoštovani poslanke in poslanci, dragi državljanke in državljani!

Danes je pred Slovenijo prelomen dan. Je dan preloma s politiko delitev, zaničevanja, žalitev in strahu. Je dan upanja, povezovanja in spoštljivosti.

Ponavadi do situacije, v kakršni smo danes, do izbire novega mandatarja, pripeljejo volitve, sledi pa obet razvoja. Danes je obratno. Ker Vlada zadnje leto ni ponudila obeta razvoja, državljani zahtevajo volitve. To bo prva prioriteta vlade, za katero si bom prizadevala, če mi namenite vaše zaupanje – pripeljati Slovenijo varno do volitev. To dejstvo v marsičem določa tako vse druge prioritete kot tudi tempo njihove uresničitve. A svet in čas sta danes taka, da ju ne moreš kar ustaviti, naj malo počakata, da si Slovenija v miru izvoli svoje nove predstavnike. Ne, treba bo početi več stvari hkrati. Kandidiram zato, da med potjo do volitev ne bi šlo slabše.

Lahko pa skušamo nekatere stvari storiti bistveno drugače in bolje. Za to ne bomo imeli polnega 4-letnega mandata, potrebujemo pa polno zaupanje. Da se takoj na začetku ne zapletemo v notranje spore ali, še huje, izgubimo zaupanje državljanov, še preden se sploh lotimo dela, bo moja druga prioriteta popolna predanost delu za skupno dobro. Kdor bo v tej zgodbi iskal osebne koristi ali kratkoročni prestiž, nima v njej kaj iskati. Ljudje od nas zagotovo ne pričakujejo, da bomo jutri sedli za mizo in se šli običajna koalicijska pogajanja in izsiljevanja, da se bomo vedli po starem. Pričakujejo jasne poglede in oprijemljive besede o tem, s katerimi koraki in v kakšnih rokih bomo izbrali najboljše, kar Slovenija premore, da gremo naprej.

Naj vas spomnim, da ima v 20-letni zgodovini slovenskih državnozbornih volitev ta sklic največje število poslank doslej. Želim si, da nas žensk ne bi presojali po dolžini naših kril, ampak po daljnosežnosti naših rešitev in po tem, za kar si že nekaj desetletij prizadevajo mnogi – da damo vsakdanji politiki krila prihodnosti. Zato želim slovenski javnosti danes predati pomembno sporočilo. Celo v trenutkih, ko se nam zdi, da ni izhoda, lahko najdemo izhod. S tem temeljnim optimizmom, da se da, začenjam današnjo predstavitev.

Ljudje v Sloveniji so zadnja leta izkušali, kako gre lahko čez noč na slabše. Zbudili so se v nov dan, pa so jim prodali tovarno, ostali so brez službe, znižali so jim pokojnine, ukinili ministrstvo, pričeli govoriti sovražno o njihovih sosedih ali celo o njih samih. Zato so se pričeli zbujati s strahom v nov dan: "Kaj bo pa danes spet narobe?" Realne razsežnosti krize so takšne, da nihče ne more obljubiti bliskovitihboljšanj. Dolgujemo pa drug drugemu temeljni družbeni optimizem. Da nas je v skupnosti dveh milijonov dovolj, da si ne bomo drug drugemu delali škode in privoščljivo kradli prihodnosti, temveč sestavili znanje in moči ter dokazali sebi in svetu, da se spleča živeti in delati skupaj. Da lahko s skupnimi močmi zaženemo reči, ki jih človek sam ne more. Da lahko javni servisi ponudijo državljanom usluge, ki so jih s svojim minulim ali prihodnjim delom zaslužili. Da je lepše ustvarjati z drugim in za druge kot sam in le zase. Da zmoremo skupaj in da se da.

A za to bo treba nekatere stvari postaviti drugače, tudi na hitro in v kratkem času. Najprej razmerja med oblastjo in ljudmi. Tukaj smo zato, da upravljamo javne zadeve v skupno dobro, da v dialogu s stroko in javnostjo iščemo najboljše in sprejemljive rešitve. Z družbeno krizo se ostrijo vsa družbena razmerja, a vsaka vlada, ki teh ostrenj ne bi znala gladiti, temveč bi le prilivala olja na ogenj, bi mela kratek rok trajanja. Enoletni mandat sedanje vlade je to več kot nazorno pokazal.

Novi vladi ne bo manjkalo izzivov. V letu dni, ki smo si ga dali na voljo, marsikaterega projekta, ki ga za izboljšanje gospodarskih in socialnih razmer potrebujemo, ne bomo mogli dokončati. Katerega izmed njih zaradi tega tudi ne bo smiselno začeti, je pa moj trden namen, da v tem času dosežem tri cilje. Imenovala jih bom normalizacija, dialog in stroka. Z normalizacijo razmer mislim predvsem na normalizacijo odnosov v družbi. Prekinili bomo z vzdušjem strahu, ki Slovenijo drži v krču. Res je, Slovenija je v krizi. Kriza je gospodarstvo zaustavila bolj kot v večini evropskih držav, a strah, ki davi Slovenijo, je iracionalen. Bil je umetno povzročen zaradi notranjepolitičnih potreb. V krču tako niso le banke, ki ne kreditirajo, v krču so tudi podjetniki, ki si ne upajo investirati. V krču so celo potrošniki, ki zato kupujejo le najnujnejše.

V Sloveniji si nihče ne upa začeti ničesar novega, ker smo vsi otrpnili od strahu. Banke, da jim podjetja ne bodo vrnila kreditov, gospodarstveniki, da jim nove investicije ali nova zaposlovanja ne bi prinesla dodane vrednosti, potrošniki, da se jim bo že jutri spet zmanjšala plača ali bodo celo izgubili delo in morajo zato varčevati, nikakor pa ne trošiti. Kako naj bo drugače v državi, kjer Vlada, da bi uveljavila svojo verzijo reševanja iz krize, govori o bankrotu države, grozi z evropsko trojko in grškim scenarijem, javnemu sektorju pa z rezi v plače in sredstva za izvajanje programov? V Sloveniji zato potrebujemo normalizacijo. Potrebujemo malo miru in realno oceno stanja. Tako bomo videli, da smo po nekaterih kazalcih res na slabšem od evropskega povprečja, na primer po padcu gospodarske rasti, a smo drugje, na primer po javnem dolgu, boljši od evropskega povprečja. Ljudem ne gre saditi rožic, a tudi strašiti jih je enako nedopustno.

Nova vlada bo gradila na slovenskih prednostih in prepričanju, da je strah neosnovan, nezaupanje, ki se je iz politike preneslo med ljudi, pa škodljivo. Naj zato jasno povem vsem že danes, da v Sloveniji ne bo grškega scenarija. Na drugem mestu je dialog. V preteklem letu smo na to temeljno metodo demokratičnih družb dodobra pozabili. Predsednik Vlade se je znašel v konfliktu s praktično celotnim javnim sektorjem, pa ne le, nekako pričakovano, s sindikati, ki so pred kratkim organizirali splošno stavko, ampak tudi s kulturno in izobraževalno sfero. Pri tem ni šlo le za pomanjkanje pripravljenosti na dialog in za potrpežljivo iskanje rešitev, ampak za poniževalen odnos do teh ljudi. Javni sektor je po oceni nekaterih vladnih predstavnikov parazit na plečih gospodarstva. S tem je predsednik Vlade načrtno ustvarjal konflikt med gospodarstvom in javnim sektorjem in povečal nezaupanje v družbi, ki je zaradi gospodarske krize že tako ali tako naraščalo.

Nova vlada bo storila vse, da se ponovno vzpostavi konstruktiven dialog s socialnimi partnerji, civilno družbo in stroko. To je del normalizacije razmer, o katerih sem govorila in je obenem nujen pogoj za izrabo ustvarjalnih potencialov v demokratični družbi. Naš rok trajanja bo kratek in marsikdaj bomo zato v skušnjavi, da bi hiteli čez rob možnega, a zaradi tega se nikakor ne bomo odpovedali dogovorni naravi iskanja rešitev. Ura več pogovora lahko prinese veliko boljših rešitev, odrezavo hitenje pa lahko žal za vedno zapre vrata najboljši.

Tretji od ciljev, ki sami po sebi še ne izboljšujejo naših razmer, vendar pa izboljšanje brez njih ni možno, je pritegnitev in upoštevanje stroke. Od vrhunskih slovenskih strokovnjakov ljudje pričakujejo, da politiki pomagajo voditi to državo, od nas, politikov, pa upravičeno pričakujejo, da znamo te vrhunske strokovnjake poiskati in jim prisluhniti, nato pa njihove ideje strniti v izvedljiv načrt upravljanja s to državo. Zdi se mi, da je v politiki največja ovira trmasto prepričanje v lasten prav. To prepričanje največkrat sloni na dveh trhljih stebrih. Eden je aroganca, ki raste iz politične moči, drugi pa ignoranca ali celo prezir do znanja.

Kot precej nova v politiki še nisem imela časa, da bi se navzela arogance, in kot človek, ki je moral iskati pragmatične in učinkovite rešitve pri sestavljanju in izvrševanju proračuna, sam

se naučila, da nima smisla vztrajati pri starih modelih, če se izkažejo za napačne. Če bi bili vsi, ki vztrajajo pri brezglavi varčevalni politiki, ne glede na njene slabe rezultate, pripravljeni priznati zmoto, bi nam bila marsikatera težava prihranjena. Zato bo nova vlada v svoje delo skušala pritegniti strokovnjake in jim pozorno prisluhnila. Predvsem bo to storila pri iskanju rešitev za zagon gospodarstva in pri zmanjšanju brezposelnosti. Na tem področju je sedanja vlada storila premalo. Tudi tujih uspešnih zgledov je malo, če pa že so, potem v glavnem slonijo na modelih, ki so ali težko sprejemljivi ali pa za našo Slovenijo težko uresničljivi. Najti bomo morali lastne modele in vloga stroke je pri tem nepogrešljiva.

Spoštovani kolegice in kolegi, danes prosim za vaše zaupanje kot mandatarka prihodnje slovenske vlade. Nova vlada ne more prevzeti mandata, ne da bi ocenila, v kakšnem stanju prevzemamo državo. To še posebej velja, ker ne nastopam kot kandidatka za mandatarko po volitvah, ampak na podlagi konstruktivne nezaupnice. Ta mandat je začela neka druga vlada in do tega, da bomo danes glasovali o njeni nezaupnici, so nas privedli resni razlogi, ki jih verjetno ne vidimo vsi enako, zato vam želim povedati, kako jih vidim sama. V teh dneh sem preverila, kako je sedanji premier gospod Janez Janša ocenil stanje v državi ob predstavitvi temu zboru na začetku njegovega mandata. Njegova ocena je bila korektna: Slovenija je v slabem gospodarskem in socialnem stanju. Navedel je nizko rast bruto domačega proizvoda, le 0,2 %, in tretji največji padec bruto domačega proizvoda v Evropi, pri čemer sta bili slabši od nas le še Litva in Grčija, šibkost investicijske aktivnosti, kjer investicije v mnogih sektorjih bolj ali manj stagnirajo ali padajo, in število brezposelnih, ki raste in naj bi v naslednjem letu doseglo skoraj 120 tisoč brezposelnih.

To je bila njegova takratna korektna ocena. Stanje v Sloveniji danes, dobro leto kasneje, je bistveno slabše. Tudi napovedi so slabe. Prav te dni smo prejeli poročilo Evropske komisije, ki ocenjuje, da se bo letos naše gospodarstvo skrčilo za 2 %, kar je precej več kot pred letom dni. Obseg bruto investicij naj bi se po oceni komisije znižal za 5,5 %, število brezposelnih pa je že krepko preseglo 120 tisoč. Navedeni podatki so pomemben razlog, da se danes pogovarjamo o konstruktivni nezaupnici aktualni vladi. Marsikoga med vami je v odtegnitev podpori Vladi verjetno prepričalo poročilo KPK, a sama sem mnenja, da Slovenija potrebuje boljše vodenje zaradi teh in drugih podatkov.

Rekli boste, da je aktualna vlada v tem letu delala v skrajno zaostrenem okolju, saj nazaduje celotno evroobmočje. Po tem istem poročilu Evropske komisije se bo letos skrčilo tudi celotno evroobmočje, in sicer za 0,3 %. Celo Nemčija in Francija bosta beležili le neznatno rast. A Vlada bi lahko izbrala tudi drugo pot in ne sledila tako slepo politiki preostrega varčevanja, politiki, ki jo je nobelovec Stiglitz pred nekaj dnevi označil za podobno srednjeveški medicini. Pacientu puščaš kri. Potem, ko to ne pomaga, pa mu še malo puščaš kri. Tej politiki se je odpovedal celo Mednarodni denarni sklad, eden njenih tvorcev, ko so nove raziskave pokazale, da so prvotne napovedi absolutno podcenile vpliv krčenja javnih izdatkov na gospodarsko aktivnost. Ta vlada je nedvomno povlekla tudi dobre poteze – tukaj mislim na pokojninsko reformo in reformo trga dela –, a so te poteze ostale v senci sledenja politiki ostrega varčevanja, ki se ji, kot sem že navedla, odpoveduje celo Mednarodni denarni sklad. Morda je bilo razumljivo, da je majhna Slovenija na začetku sledila diktatu velikih, a v trenutku, ko je postajalo zmeraj bolj jasno, da ta pot ne vodi iz krize, ampak jo v celotni Evropi celo poglablja, bi bilo treba priznati napako in premisliti o drugačnih poteh.

Slovenija si preprosto ne more privoščiti nadaljevanja trendov padanja gospodarske aktivnosti in rasti brezposelnosti. Pokazalo se je, da zgolj s krčenjem javnih izdatkov ne bomo dosegli gospodarske rasti, da na dolgi rok takšna politika ne vodi do zniževanja proračunskega primanjkljaja, čemur je aktualna vlada sicer posvečala največ pozornosti. Evropska komisija je za konec letošnjega leta napovedala primanjkljaj v višini daleč nad načrtovanimi 3 %, in sicer 5,1 %. 5,1 % primanjkljaja! Javni dolg pa skoraj 60 % bruto

domačega proizvoda, kljub temu, da je predsednik sedanje vlade obljubljal, da je zadolževanja konec s tem, ko je on prevzel vodenje Vlade. To je zapuščina gospoda Janeza Janše na gospodarskem področju. Zato Slovenija potrebuje vlado, ki bo na prvo mesto svojih prizadevanj postavila gospodarsko rast in javnofinančno konsolidacijo, ki te rasti ne ovira in znižuje. Takšno vlado želim skupaj s koalicijskimi partnerji tudi oblikovati, potem pa s sodelovanjem strokovne javnosti poiskati najboljše rešitve za izhod iz negativne gospodarske spirale, v kateri smo.

Zato ni težko nanizati osnovnih prioritet dela nove vlade. Prvič, zagnati moramo gospodarski razvoj, da bo z delovnimi mesti in proizvodi ter storitvami z dodano vrednostjo generator družbenega bogatenja, ne pa osebnega bogatenja na račun izkoriščanja. Drugič, uravnotežiti moramo javne finance, vendar tako, da v procesu zmanjševanja proračunskega primanjkljaja ne bomo zniževali gospodarske rasti ali celo povzročali njenega padanja. Tretjič, varovati in razvijati moramo javni sektor, da bo dejavnik razvoja naše družbe, zaposlovalec in spodbujevalec napredka, ne pa navidezni sovražnik, ki mu lahko samo jemljemo. Četrto, zaupanje ljudi v institucije naše države je močno odvisno od tega, kako deluje naš pravosodni sistem. Ker so v pravni državi sodišča tista, ki povedo, kaj pravi pravo in kaj je prav, je moja politična prioriteta izboljšati učinkovitost pravosodja.

To bo mogoče doseči le z okrepljenim dialogom in sodelovanjem z Vrhovnim sodiščem, Sodnim svetom in Vrhovnim državnim tožilstvom, ob istočasnem strogem upoštevanju načela delitve oblasti. Na ta način bo mogoče sprejeti ukrepe za pospešitev postopkov, pa tudi za okrepitev kakovosti odločanja. Večjo pozornost kot doslej bo Vlada namenila tudi opozorilom in priporočilom varuhinje človekovih pravic. A za definiranje teh ciljev ne bi bilo treba razstavljati ene vlade in sestavljati druge. Hudič je v podrobnostih – kako to počneš, čemu si se za to pripravil odreči in kje potegneš črto, čez katero ne stopiš v nobenem primeru. Ta črta je za nas, ki se danes potegujemo za vaše zaupanje, pravna država in pravična družba. Kdor ne spoštuje ustanov, pred katerimi smo vsi enako odgovorni, kdor misli, da je edini poklican za rešitev in da brez njega sledi le potop, ta zasluži, da je zamenjan. Zaupanja se v politiki ne gradi z discipliniranjem, temveč z minulimi dosežki in lastnim zgledom. Naša največja preizkušnja bo, da bomo morali dokazati, da smo sposobni novega, boljšega. V tem nas ne boste sodili samo vi, še včerajšnji kolegi v Vladi ali Državnem zboru, ampak predvsem ljudje, ki hočejo spremembe.

Vam, spoštovani Slovenke in Slovenci, ter vsem državljanom in državljanom Republike Slovenije zato sporočam: izjemen čas bo zahteval izjemne napore, a smo nanje pripravljeni, saj nam je zaupana usoda mlade države in starajoče se družbe, ki je nevarno razslojena in hudo jezna. Nereguliran prosti trg nam je prinesel krizo z ogromnimi stroški. Sadovi gospodarske rasti so pristali v žepih najbogatejših, krčenje države zmanjšuje gospodarsko rast in žene ljudi v proteste. Zato se razlika med oblastjo in ljudmi vedno bolj veča. Nevarno odpira razpoko, ki lahko razpoči celotno družbo. V Sloveniji pogosto slišimo, da je treba v času krize pozabiti na ideološka vprašanja in se posvetiti iskanju izhoda iz krize. Če se z ideološkimi vprašanji misli na prepire o polpretekli zgodovini, se s tem absolutno strinjam. Toda najpomembnejše ideološko vprašanje tega trenutka v celi Evropi, Evropski uniji, je vprašanje, kako iz gospodarske krize. Imamo dve možnosti: tako, da ohranimo sedanji sistem, ki je ustvaril velikanske razlike med ljudmi, ali pa tako, da te razlike zmanjšamo.

Vprašanje je retorično in v resnici imamo le eno samo možnost: večjo enakopravnost. Ja, za vprašanje enakopravnosti gre – koliko je imamo in koliko je hočemo. V tem prizadevanju smo zavezniki tako socialdemokrati kot liberalci in okoljevarstveniki, tako kmetje kot delavci, tako upokojenci kot mladi, tako verniki kot ateisti, tako glasni kot tihi protestniki – vsi aktivni državljani. Sistem parlamentarne demokracije dobro deluje le, če ga hkrati odpremo za vse tiste, ki so iz parlamenta odšli ali pa vanj sploh še nikoli ne vstopili. Za ponižane kulturnike

brez lastnega ministrstva in jezne šolnike brez nujno potrebnih sredstev, za zastopnike delavskih pravic in študentske upornike, za podjetnike, za glasove razžaljenih in osiromašenih, za aktivne državljane in državljanke s pozitivnimi rešitvami.

Zagovarjam koncept širokega družbenega sobivanja in sodelovanja, s katerim ljudje različnih pogledov, prepričanj, veroizpovedi in kultur oblikujejo najboljše rešitve družbenih izzivov. Minimalni kriterij, ki ga postavljam pred vse sogovornike, sta strpnost in sposobnost tvornega dialoga. Tako smo se doslej pogovarjali o potezah, ki so privedle do današnjega dne. Tako verjamem, da se bomo pogovarjali tudi naprej. Zato želim v prihodnje delo ministrstev naše vlade aktivno vključiti tudi številne predloge, ki so se zadnje mesece morali oblikovati drugje, kot je sicer njihovo običajno prizorišče – na ulici namesto skozi socialni dialog, na protestniškem odru namesto v nacionalnem programu. Če mi boste z izvolitvijo omogočili predlagati novo vlado, bom storila vse, kar je v moji moči, da bo ministrska ekipa strokovna in kompetentna. V njej bodo politiki in strokovnjaki, a moje prizadevanje bo šlo v smeri, da v njej ne prevladajo politične kalkulacije, ampak strokovna razprava in dobre odločitve. Slovenija ni v položaju, ko bi si njena vlada smela privoščiti volilne kalkulacije. Potrebujemo pragmatično ekipo, ki bo v kratkem času, ki ji je na voljo, odpirala probleme, ki jih lahko reši, ne da bi se zapletala v notranje prepire.

Zato kot svojo zavezo in apel koalicijskim partnerjem napovedujem prizadevanja za vlado, v kateri bi bilo več strokovnjakov kot politikov. Konkretnější del današnjega nagovora začnem s tistimi strukturnimi spremembami samega vladnega upravljanja, o katerih smo se s prihodnjimi partnerji že nekoliko pogovarjali. Predlagala bom naslednje. Ustanovitev Ministrstva za kulturo in civilno družbo, kar ne bo le popravilo napake sedanje vlade, temveč tudi prepoznalo moč in dinamičnost segmenta slovenske družbe, ki zna dati duha celemu razvoju, kakor je to enkrat že storil v 80. letih pred odločitvijo za samostojnost in neodvisnost. Vrnitev tožilstva na pravosodno ministrstvo in s tem zagotovitev njegove nujno potrebne neodvisnosti. Boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu bo ena od prioritet naše vlade. S spojitvijo notranjih zadev in javne uprave želimo pokazati, da notranje zadeve niso le policijsko ministrstvo, da v sodobni evropski demokraciji niso nujno represivni organ mirjenja jeznih državljanov, ampak da so lahko in morajo biti servis vsega tistega, kar državljan pričakuje od države.

Vlada ne bo imela veliko časa, da bi se ukvarjala sama s seboj. Na naša sporočila in ukrepe čakajo nezadovoljni državljani in zaskrbljene mednarodne ustanove. Vemo, komu smo prvi in najprej odgovorni – našim državljanom. Z umiritvijo strasti doma, z zglednim sodelovanjem s stroko, depolitizacijo odločitev in strokovnim kadrovanjem lahko šele ustvarimo pogoje, da se težkih razmer sploh lahko lotimo. Sledijo pragmatični koraki, ki bodo možni samo z nenehnim odprtim sporazumevanjem s slovensko javnostjo. Ne bomo delali proti ljudem, ampak z njimi. Odločitve bodo zato kdaj težje, a bodo zato uspehi vedno skupni.

Kaj nas čaka takoj po tem, ko podpišemo jasno koalicijsko, predvsem pa programsko zavezo in sestavimo ekipo? Prvič, rebalans proračuna, ki bo popravil najusodnejše napake varčevalne politike in vsaj delno razelektril napeto stanje v državi ter preselil socialni dialog s trgov in ulic nazaj za mizo, predvsem pa bo realno pokazal javnofinančno stanje. Da ga danes prikazujejo popolnoma nerealno kaže podatek, da naj bi proračunski primanjkljaj v prvem mesecu leta 2013 znašal že 250 milijonov evrov, to je četrtno celotnega predvidenega za letošnje leto. Z drugimi besedami, tak primanjkljaj bi morali doseči šele aprila, če bi želeli slediti ciljem te vlade.

Drugič, konsolidacija javnih financ s socialnimi partnerji, usklajenimi posegi v maso plač ter najverjetnejšim začasnim dvigom kakšnega davka. To ni naša želja, smo pa že ob lanskim volitvah povedali, da brez tega po naši oceni ne bo šlo, in kot kažejo rezultati in ekonomski

kazalci, smo imeli na žalost še kako prav. Tretjič, vrnitev tistega razvojnega potenciala šolstvu, znanosti in kulturi, ki jim je bil z zadnjimi brutalnimi rezi, predvsem pa s ponižujočim odnosom, ne le odvzet, temveč tudi v temelju zanikan. Četrtrič, odpoved skrajnim tezam o prodaji državnega premoženja. Enostavne rešitve, po katerih je vse probleme upravljanja s premoženjem možno rešiti s privatizacijo, in tiste, po katerih je vsaka privatizacija v nasprotju z nacionalnim interesom, žal niso možne. Današnji svet je preveč kompleksen, da bi bilo mogoče probleme reševati s tako enostavnimi formulami. Zato bo potrebno, z izračuni na eni strani in s premislekom o socialnih in razvojnih implikacijah vsake državne naložbe na drugi strani, pogledati, kaj in kdaj je smiselno prodati. Za razliko od enostavnih formul to zahteva trdo delo in težavne odločitve, a tako bomo delali.

Petič, ratifikacija hrvaškega članstva v Evropski uniji, kar je naš ne le dobrososedski, ampak tudi geostrateški interes. Predsedniki strank smo se o tem že dogovorili pri predsedniku republike in upam, da smo se tega dogovora sposobni držati vsi, tudi tisti, ki ga je dan po sestanku začel kršiti. Šestič, serija investicij, od rečnih elektrarn preko energetske sanacije stavb do dopolnitve prometne infrastrukture, ki naj da zagon gospodarstvu in nova delovna mesta. Sedmič, strateško načrtovanje vsebin nove finančne perspektive za obdobje 2013–2020, saj z načinom porabe teh sredstev v prihodnjih sedmih letih Slovenija dobesedno piše svojo prihodnost. Osmič, državna stanovanjska shema, ki bo povezala doslej prepogosto nepovezljivo – nabor dostopnih stanovanj in potrebe državljanov.

Dve področji sta, ki ju v uvodu ne smem zgolj naštet, ampak moram nanju posebej opozoriti, saj bi njuno podcenjevanje ali celo zanemarjanje izkazalo temeljno nerazumevanje slovenskega političnega trenutka. Prvo zadeva kadrovanje, drugo volitve. Kot predsednica vlade bom pozvala vse državne uslužbence in visoke državne uradnike, člane nadzornih svetov in uprav, ki so bili imenovani v času razpadanja sedanje koalicije, marsikdaj mimo meril, ob spornih referencah, konfliktu interesov ali celo etično spornih potezah, da sami odstopijo. Želim, da se vsem tem ljudem da možnost, da častno odidejo s položajev, ki so jih zasedli nečastno, predvsem zato, ker spadajo v krog ene same politične stranke. Če ta poziv ne bo zalegel, napovedujem ukrepe, ki jih bo naša koalicija sprejela, da popravi nedopustne posege, ki si jih je ena vladajoča stranka privoščila v trenutku, ko bi zaradi vedno večje krize morala pakirati kovčke, ne pa parkirati svojih ljudi na stolčke.

Vnaprej povem, da to ni stvar ne kadrovskih števcev ne twitterskih domislic, ampak je šlo za hudo kršenje temeljnih demokratičnih procedur. Zato so ostri protiukrepi nujen pogoj za ponovno vzpostavitev taistih procedur. Drugo področje zadeva volilno zakonodajo in novosti, ki jih vladajoči razred v Sloveniji mora in zmore sprejeti, da bi pokazal, da zna misliti čez meje lastnih mandatov. Temeljno nezadovoljstvo ljudi s tem, da njihov glase ne šteje več, da jih nihče ne posluša in da zato sploh nima smisla hoditi na volitve, niti sodelovati v procesih družbenega odločanja, zahteva od vseh nas, da kljub kratki, časovno omejeni dobi našega mandata in kopici drugega dela, odpremo razpravo o izboljšavah demokratičnega sistema odločanja. Kot mandatarka se zavežujem, da bomo izboljšavam demokratičnih postopkov odločanja namenili posebno pozornost. Če je naš prvi mandat pripeljati Slovenijo do volitev, tedaj jih lahko vsi skupaj naredimo toliko boljše, da bodo pritegnile več ljudi, zlasti mladih, in tako povečale demokratično verodostojnost njihovih rezultatov.

Poznate naše koalicijske partnerje, zato veste, glede česa se bomo hitro uskladili – reforma trga dela, pravice upokoјencev in pogoji za delovanje sodobne pravne države. Iz istega razloga – ker nas poznate – veste tudi, o čem se bo treba dlje časa pogovarjati, saj je jasno, da zgolj z izogibanjem ali trmastim vztrajanjem na lastnih stališčih ne bomo rešili ničesar. Tu gre predvsem za vprašanja reševanja bank, upravljanja državnega premoženja in nekaterih ključnih popravkov dosedanje konsolidacije javnih financ skozi nepremišljeno varčevanje. Praviloma je tak nastop krona na koncu koalicijskih usklajevanj in vsebina kar sama leti

skupaj. Tokrat je iz razumljivih razlogov drugače, zato bom tudi sama konkreten načrt naše vlade lahko bolje predstavila, ko bom pred tem visokim zborom predstavljala ministrsko ekipo.

Spoštovani kolegice in kolegi, dovolite mi ob koncu še eno misel. Redkokdaj se človeku ponudi priložnost, da dobi možnost povesti svoje sodobnike in sodobnice. Zaradi tega se gotovo nekaj spremeni na obeh koncih, pri ljudeh in pri tebi. Nekako so nas zadnji časi navadili, da najprej pomislimo na grdo, sebično, celo pokvarjeno. Mediji si ne obotavljajo teh zagatnih razsežnosti vsakega od nas razgaljati na naslovnica. A za trenutek se vendarle velja spomniti, da so to čudežni trenutki. Nekje se je nekaj tako temeljito spremenilo, da lahko nekdo dobi priložnost, o kateri niti sanjal ni. Sama sem tako videla zgodovinsko priložnost pokojnega predsednika dr. Janeza Drnovška in v zgled mi bo, kako je to priložnost izkoristil v dobro Slovenije. Na svoj način si je tako priložnost ustvaril tudi sedanji predsednik republike, s katerim sem imela priložnost sodelovati, dokler je bil predsednik Vlade, zato mu bom zelo hvaležna za njegovo pomoč in razumevanje.

Brez vizije Pozitivne Slovenije, Zorana Jankovića, volilne zmage leta 2011 in njegove odločne poteze minuli četrtek danes ne bi stala tu pred vami. A ne pokojni in ne nekdanji predsednik vlade mi ne moreta v ničesar pomagati, če nimam tudi sama jasnega cilja. Moj cilj, spoštovani državljanke in državljani, je v drobni besedici, ki težko stoji sama, ko pa se postavi k drugim, težkim in pomenljivim besedam, te zvenijo nekako prijaznejše. Odločanje postane soodločanje, udeležba postane soudeležba, bivanje postane sobivanje. Ja, moj moto je besedica "so", ki jo najdete tudi na začetku solidarnosti.

Ljudje imamo dovolj tega, da drugi odločajo in živijo namesto nas, da drugi živijo naša življenja. Hočemo biti zraven, hočemo biti sodržavljeni svoje lastne države, sosedi in sodobniki. Hočemo živeti polna, aktivna, uspešna in poštena življenja. Toda če ni dela, če zakon ni za vse enak, če ne moreš v šolo in če celo nimaš za jesti – kakšno je to življenje? Kje je tu prihodnost? Kje je tu sočlovek in kje so ljudje? Čez eno leto bi rada pogledala ljudem v obraz in jih vprašala: "Ste so-? Ste tudi po naši zaslugi odkrili v sebi in soljudih kaj pozitivnega, kar naredi vaš dan prijaznejši, prihodnost pa znosnejšo?" Če tega ne zmoremo, spoštovani kolegi, je bolje, da niti ne poskusimo. Če pa zmoremo, in trdno sem prepričana, da še kako zmoremo, tedaj ga ni večjega zadovoljstva od tega, da dobiš vrnjen prijazen, spodbuden pogled. Potem ne bomo nikoli potrebovali ne ograje okrog Državnega zbora in ne zaščitnih jopičev okrog naših src.

Obljubljam takšno spodbudno, a trezno vodenje državnih zadev. Ne obljubljam velikih rezultatov, obljubljam pa veliko trdega dela. Obljubljam drugačno vlado za drugačne čase, za Slovenijo 21. stoletja. Svoj govor bom zaključila z besedami velikega Janeza Drnovška: "Stvari je treba vzeti v roke in jih začeti spreminjati. Najtežje je začeti, nato bo šlo lažje in hitreje. Mogoče celo še pravočasno."

Hvala.